

การวิจัยเรื่องวิธีการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกร ในตำบลหงส์หิน อำเภोजันทบุรี จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้ที่ใช้ในการส่งเสริม การปลูกข้าวอินทรีย์แบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมของเกษตรกรตามสภาพภูมิและสังคมของ เกษตรกร 2) วิธีการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนและ ชุมชน 3) สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปลูกข้าวอินทรีย์แบบเศรษฐกิจพอเพียง แก่เกษตรกร 4) ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับการนำความรู้จากการ ส่งเสริมไปปฏิบัติ โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูล คือ การใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์อย่าง มีส่วนร่วม กับตัวแทนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ จำนวน 127 ราย แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมาเลข คณิต (arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score : WMS) และสถิติ Chi-square

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมแบบรายบุคคลส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย (ร้อยละ 88.0) ส่วนมากมีช่วงอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ร้อยละ 32.00 มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 36.00 ส่วนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 83.33 ส่วนมากมีช่วงอายุระหว่าง 46-50 ปี ร้อยละ 25.49 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 54.90) มีรายได้เฉลี่ย 49,118.46 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 60,157.71 บาทต่อปี มีหนี้สินเฉลี่ย 260,500.00 บาท

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดิน โดยมีเอกสารสิทธิ์เป็น ของตนเอง ร้อยละ 99.21 พื้นที่ถือครองค่าเฉลี่ย 9.79 ไร่ ต่อครัวเรือน มีจำนวนแรงงานใน ครัวเรือน 3 คน มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเอง ร้อยละ 69.75 และเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคใน ครัวเรือน ร้อยละ 62.27 เกษตรกรปลูกข้าวที่ลดการใช้สารเคมี มีร้อยละ 53.54 มีรายได้เฉลี่ย

27,850.85 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 36,268.29 บาทต่อปี มีหนี้สินเฉลี่ย 159,077.40 บาท หนี้สินส่วนใหญ่มาจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) และกองทุนหมู่บ้าน

เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมแบบรายบุคคล เข้าร่วมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 92.00 เข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการอบรมทำปุ๋ยหมักเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 90.90 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องข้าวอินทรีย์ปานกลางร้อยละ 54.79 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมากร้อยละ 80.00

เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่ม เข้าร่วมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ร้อยละ 68.60 เข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องของข้าวอินทรีย์เป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 81.81 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องข้าวอินทรีย์ปานกลาง ร้อยละ 62.51 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมากร้อยละ 83.51

เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมโดยรวม ยอมรับความรู้ที่ส่งเสริมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.24) ทั้งนี้ เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมแบบรายบุคคลยอมรับและนำความรู้ไปปฏิบัติในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 2.38) ขณะที่เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ยอมรับและมีการนำความรู้ไปปฏิบัติในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.21)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อการพึ่งพาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ Chi-square พบว่า วิธีการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์ที่เกษตรกรได้รับ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การปฏิบัติโดยรวมในการผลิตข้าวอินทรีย์ การเก็บเกี่ยวผลผลิตนั้น ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดิน รายได้ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ขนาดพื้นที่ถือครอง และความรู้ที่ใช้ในการส่งเสริม สัมพันธ์กับการนำความรู้ไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

The objectives of the study on extension methods of organic rice cultivation for sufficiency economy of farmers in Honghin Sub District, Phayao Province were to study 1) the appropriate geosocial based extension knowledge of organic rice planting for sufficiency economy of the farmer, 2) the extension methods of organic rice planting for sufficiency economy in household and community level, 3) problems and solutions in organic rice planting for sufficient economy, and 4) relationship of personal and social-economic attributes to practical application of extension items. Data were collected by structured interview and participating observation from 127 household, and by processed Statistical Package for Social Sciences for percentage, arithmetic mean, standard deviation and Chi-square analyses.

The findings revealed that 88.00 percentage of the farmers coached through individual extension was males, 32.00 percentage of which was less than or equal to 40 years old. About 36 percentage had high school level education (grade 9). About 83.33 percentage of those coached through group extension approach was males, 25.49 percentage of which was 46-50 years old. Most of them had primary school level (54.90 percent). They had average annual income of 49,118.46 baht, with an average of 60,157.71 baht expenditure, and 260,500 baht debt per annum.

Most of the informant had the right of land with endorsed document (99.21%), with an average of 9.79 rai per household, and 3 labors per household. They had grown the backyard vegetable for consumption (69.75%), and raise animal for household consumption (62.27%). Most of farmers decreased chemicals use in rice planting (53.54%), had average annual

income of 36,268.29 baht, with an average of 159,077.40 baht debt per annum. Their debtor were from Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives and village fund.

The farmers participated in the personal extension approach had joined saving group 92.00 percentage. Most of them had joined the training on making use of compost fertilizer (90.90%). They had an intermediate level of knowledge about organic rice (54.79%), with a high level of knowledge on sufficiency economy (80.00%).

The farmers coached through group extension approach joined the saving at 68.80 percentage. Most of them (81.81%) joined the training on organic rice, had intermediate level of knowledge on organic rice (62.51%), with much understanding in sufficiency economy (83.51%).

It was showed that, the overall picture of farmer who have joined the extension project adopted the knowledge to use in a high level with an average score of 2.24. The farmers who joined the individual extension approach adopted the knowledge at a high level (an average of score 2.38), and those who joined the group extension had adopted knowledge at an intermediate level (an average score of 2.21).

Analysis of relationship between the personal and socio-economic factors affecting adoption of knowledge to use in sufficiency economy by Chi-square showed that extension approach, plant protection methods, cultivation practices, harvesting, education, the right of land, farmers income, acreage size, and the subject-matter used in the extension, had a statistically significant relationship with adoption of knowledge.